

Žižkovské listy

Občasník Klubu přátel Žižkova
Číslo 7, září 2000

Foto: Jiřina Polanecká

Nemohu vědět, co ten kraj znamená pro jiné
pro mne je rodný ten kus plameny šlehané země,
ten svět mých v dálce se batolicích dětských cest.
Z ní vzešel jsem jako ze stromu slabá ratolest
a jednou, vím, i pro mé tělo ta země změkne.
Jsem tu doma. A když mi tady k nohám klekne
nějaký keř, znám jeho jméno i jeho květy znám
a vím, kudy poutníci jdou, jež na cestách potkávám,
i co může znamenat jednoho letního večera
rudnoucí bolest, ze zdí domů se řlnoucího šera.
Kdo letadlem se vznesl, zřít kraj ten jak mapu z karty...

Miklós Radnóti
KLUB PŘÁTEL
ŽIŽKOVA

Jan Žižka pohledem Josefa Pekaře

František Palacký napsal, že úmrtí Žižkovo musí být považováno pro zemi za příběh vítaný a prospěšný.

Václav Vladivoj Tomek, český historik a politik (*31. 5. 1818, +12. 6. 1905) má je za neštěstí.

Rudolf Urbánek, profesor čsl. dějin na brněnské univerzitě (*7. 9. 1877-26. 7. 1962) má za to, že Žižkova smrt patří k nejosudovějším událostem ve vývoji českého husitství.

Co je tu řečeno, říká samo o sobě, jak neslučitelné a vzájemně cizí jsou si podoby, které Žižkovu obrazu vtiskuje historická práce posledních několika generací.

Tomkovo pojetí Žižky je postavou nadšeného českého patriota, který bojuje v upřímném náboženském zápalu za zákon Boží a stává se neúprosným hubitelem zkaženého duchovenstva. Zápasí však neméně cílevědomě o obecné dobro, o obranu české země proti cizozemcům, především o uvedení pevného řádu do země a o obnovení královské moci. Více mu záleží na sjednocení Prahy a Tábora, nebo vůbec všech sil vlasti proti Zikmundovi, než na rozmiškách náboženských. Žižka nebyl spolupůvodce útoku na místní radnici 30. 7. 1419, nehlásil se k přepjaté straně, která chtěla vypalování klášterů, ničení obrazů a památek v kostelech, naprosto se lišil od fanatických tábořských kněží, neměl účast v násilnostech po Václavově smrti, nebyl koncem října útočníkem na

Vyšehrad. Byl tvůrcem sjednocovacích snah čáslavského sněmu, spolupůvodcem pádu Želivského. Do poslední chvíle byl přívržencem restauračních snah Korybutových. Proti Pražanům se postavil, až když se chtěli pokusit o smíření s králem Zikmundem.

U **Palackého** se mísí obdiv se zatačením a politováním. Palacký nám představuje Žižku jako hrdinného vůdce, k němuž se obracely naděje celého národa. V období roku 1424 již mluví o Žižkovi jako o hrozném nebo „děsném vojevodovi“, který nepřestával celému národu zasazovat rány v zuřivosti a ukřutnosti, převyšovat sám sebe. Byl to právě Žižka, který naplnil národy i celá staletí hrůzou svého jména a husitizmu dal díky své vojenské genialitě, sílu také ve světě hmotném, takže mohl zatřást celou Evropou na dlouhý čas. Ale byl to fanatik, fanatik pro pobožnost, fanatik upřímný a nesobecký. Pokládal svou víru za jediné spasitelnou, propůjčil se Božímu zákonu za samozvaného mstitele, pro zákon boží mluvil a vraždil nemilosrdně všechny, kteří nežili podle něho. Nejvíce zuřil proti kněžím a mnichům, neznaje snášenlivosti a shovívavosti. Nebyl pravým Tábořcem, ve vyznání víry řídil se vždy více nábožným citem, než rozumem. Nenáviděl feudální panstvo. Byl proti Němcům, kteří odedávna se drželi kastovního práva. Proto přilnul ke Slovanstvu, byl jeden z nemnohých lidí svého věku, kterým i-

dea slovanství byla pohnutkou k činnosti. Přátelství s knězem Janem Želivským v začátečních bojích o kalich přispělo nejvíce k utvrzení spolku Prahy a Tábora. Útok na Novoměstskou radnici i na Vyšehrad r. 1419 vedl ovšem Žižka. Tvzení Tomkovo, že Čáslavský sněm z r. 1421 byl dílem Žižkova úsilí, je Palackému docela cizí. V roce 1424 postavili se před Prahou sami bojovníci Žižkovi proti fanaticismu vůdcově. Palacký dále píše, že smrtí Žižkovou padla nejsilnější hráz, která překážela přiblížování se husitů ke staré církvi. Jeho úmrtí táhlo za sebou také pád demokracie v Čechách.

Rozdílům obrazu o postavě a historii Žižkově věnovali historici mnoho času. Víme, že jejich posouzení vyznělo kladně pro výklad Tomkův, tedy proti Palackému. Tomek však souhlasil s Palackým, že Žižka bojoval za věc pokrokovou, která předběhla ducha doby a proto musela ztroskotat.

Josef Pekař dále píše: Tomkův Žižka je výtvar omylu. Žižka Palackého je mnohem bližší skutečnosti. Ale Pekař musel přijmout i názor Palackého mýtu, že Žižka byl demokrat, potíral rozdíly stavů i že nenáviděl feudální panstvo a proto byl Slovanem, proto byl proti Němcům. Ve znaku starého Tábora byl kalich vztyčený mezi cepem a mečem - to znamenalo, že na bitevní ochranu myšlenky bratrstva povstává vedle rytíře i lid selský.

Žižkovi bychom nemohli porozumět, kdybychom nepoložili důraz na to, že je plodem duchovní bouře, která nemá obdobu na české půdě, a její hloubkou, účinkem a patosem se nevyrovná - dá se

řící - žádné bouři ve středověké Evropě. Žižka nebyl vyznavačem umírněných zásad, nebyl mužem kázně a pořádku, ale právě naopak, byl vůdcem a hrdinou revoluce - revoluce myšlenkového, dosud nebývalého rozmachu, jež chtěla ohněm a mečem připodobnit život křesťanstva rozkazu a vůli Kristově - to byl Žižka.

Byl fanatikem pro pobožnost, nevzdalující se od pravdy. Ale Žižka byl ještě víc: byl bojovník Boží! Žádné slovo žádná charakteristika nedosáhne obsahu a významu tohoto výměru. V Žižkovi a jeho bratrstvu Božích bojovníků daly nám dějiny ojedinělý zjev svého druhu, který působil ve chvíli českého dění i vnějších okolností, ale náleží i do dějin evropských. Mohl se zrodit jen za podmínek daných obecnou církví v temných chvílích krize a bolestné křeče jejího života.

Mluvíme-li o Žižkovi válečníku, není sporu, že nemůže být pochybností o Žižkově vojenské genialitě. Co dávalo vítězství, byla především mohutná sebedůvěra a přesvědčení Žižkových vojáků, že jsou bojovníky božími, tedy jistota nadpřirozené pomoci a jí daný fanatický elán v obraně i útoku, tak, jak jsme to poznali v bitvě na Vítkově hoře.

Bitevní úspěch nebyl jen momentem taktickým nebo technickým. Fanatický ráz boje byl spojen s nelítostným vražděním a mrzačením nepřítele. Feudální středověk neprotestoval proti zabíjení „nesvobodných“, ale považoval, za neslýchané, byli-li zabíjeni rytíři stavu vyššího. Byla to nelítostná krutost tábořských houfů, která stvořila „hrůzu“ i „hrůzu“ ze jména Žižkova. Jádro vojenského šiku tvořil selský živel. Užiti

tohoto živlu v dosavadním válečnictví mělo za následek pronikavou změnu ve vedení boje, ale i projev postupující demokracie doby. Samozřejmě, že novému bitevnímu živlu musela být přizpůsobena i technika a taktika zápasu, také volba příhodného terénu, rychlost pohybu, nenadállost přepadu a větší měrou než dříve i všechny prostředky lsti. Užiti lsti nebo zrady ve vojenství Žižkově nechce zmenšit jeho vůdcovskou nadřazenost. Jeho bitvy byly vybojovány většinou převahou i jeho důmyslu a statečností jeho bojovníků.

Po všem, co bylo napsáno, dodávám: že ten Žižka, kterého již osleplého vypravili proti nepříteli jen proto, „aby Němcům hrůzu dal“, Žižka kat, který dovedl vyvraždít celé město a v bitvě sám zabít „kněze kališného“, nesoucího olátní svátost, byl jako člověk dobrého srdce. Středověký člověk, zejména nižšího stavu a menšího vzdělání, je duševně podoben dítěti a chaotické síly

brutality snaží se u něho kupodivu s něhou a láskyplnou oddaností k bližnímu. Jestli jsme usoudili, že Žižka byl přístupný laskavému slovu domluvy, šlo pouze o dohad, k němuž nutká výklad situace. Ale že byl milován svými, opravdu milován bratry bojovníky, poznali jsme jak ve chvíli jeho oslepnutí, tak při jeho smrti. Viděli jsme současně, že to musely být nevšední přednosti ducha i srdce. Pro bojovníky Žižkovy bylo potřebné, aby jejich hejtman dále setrval v čele bratrstva - i když ztráta jeho druhého oka činila mu další řízení bitev nemožným. Jméno „Sirotků“ i srdečný list kněze Ambrože Žižkovi: „Pán všemohúci rač tě zachovati k své chvále i k prospěchu věrným obcem“ jsou neméně výmluvnou zpovědí hluboce přesvědčené oddanosti k vůdci, oddanosti, která se nedá vyložit jinak, než úctou, kterou založily dobré stránky jeho povahy.

Jiřina Polanecká

Pekař Josef, narozen 12. 4. 1870 v Malém Rohozci. Zemřel 23. 1. 1937 v Praze.

Byl český historik, čelný představitel Gollovy školy. Od roku 1897 byl docentem a od roku 1905 profesorem Univerzity Karlovy.

V letech 1931–32 se stal rektorem UK, členem České akademie věd a umění a Královské české společnosti nauk.

V letech 1897–1918 spoluredaktorem, od roku 1918 vedoucí redaktor Českého časopisu historického, v roce 1904 starosta Historického klubu.

Revidoval romantizující Palackého pojetí českých dějin a uplatnil vlastní kriticko-pozitivistickou koncepci. Literárním stylem evokoval politické zápasy, duchovní proudění i každodenní život minulých epoch a prosazoval nové pohledy na klíčové události a upochy českých dějin.

V prosinci 1935 byl po abdikaci T. G. Masaryka navržen na funkci prezidenta republiky, ale kandidaturu odmítl.

zdroj: Čsl. biografický slovník

Jak Žižkov dostal své jméno

Prostranství nynějšího Žižkova, od jižního úbočí vrchu Vítkova až po kopečky na jihu, či od pražských hradeb až po vesnici Volšany, mělo ve 14. století zcela jinou podobu. Volšany, nebo alespoň větší část této vsi, patřila pražskému klášteru sv. Ambrože, se dvory a pozemky s rybníkem pod hřbitovem. Patřila mu také zahrada, táhnoucí přes vrch na jeho druhou stranu až k silnici do Kutné Hory. Na témže vrchu se prostíralo také několik vinic a ještě dál na východ, na cestě k Malešicům, ležela dnes již zaniklá malá vesnice Šešovice, která patřila k Vyšehradské kapitule.

Také jižní stráň Vítkova, stejně jako krajina od Volšanské cesty až k Horské cestě (později Vídeňská silnice) náležela klášteru sv. Ambrože. Na hoře v rozcestí stála pražská šibenice, podle ní byl tento vrch nazýván Šibeniční horou. V rozcestí pod ní směrem ku Praze i za šibenicí a dál na jižní straně už byly vinice. Z části stejně jako Volšanská cesta dosahovaly k Svatoambrožskému klášteru a dále k Horské cestě. Na ní bývalo místo, není známo, jak daleko od Prahy, které bylo označeno hromadou kamení. Lid je nazýval „odpočinkem sv. Václava“. Hned u Horské brány vlevo v místech jižní části Státního nádraží (dnešní Masarykovo nádraží), bývala pískovna, odtud zase až k západnímu konci Vítkova zase bylo několik vinic.

V dějinách se často připomíná krajina Žižkovsko-Volšanská, i vrch Žižkov nebo Vítkov. Při obléhání Prahy křížáckým vojskem v červenci v roce 1420 hrál zejména Vítkov důležitou roli.

Na počátku 19. století bylo prostranství i stráně nynějšího Žižkova úplně pusté a každý se tomu místu vyhýbal. V létech dvacátých přeměnil vlastním nákladem bohatý majitel jménem Kren pusté místo nedaleko hostince na příjemné sady, jež pak půlstoletí poskytovaly Pražanům příjemné procházky. Později byly rozparcelovány, takže postupně mizely v nové zástavbě. Stavbou dráhy Turnovsko-Kralupské a spojovacím křídlem z nádraží dráhy Františka Josefa (dnešní Willsonovo nádr.) do nádraží Státní dráhy změnila tato část Prahy zcela svoji podobu. Ještě před několika desetiletími nebylo po Žižkově ještě ani památky. Za nádražím Státní dráhy, podél Vídeňské silnice až k Bezovce bylo jen několik osamělých domů. Skoro souběžně s jižní stráň vrchu Žižkova, až nad nádraží dráhy Františka Josefa je táhlá, široká, nevysoká vršina, z níž je pěkný a dost volný rozhled na Prahu a okolí. Již na začátku 19. století byla pokryta četnými zahradami a letohrádky. Nejbliže Praze se rozkládala tzv. Rajská zahrada s oblíbenou letní restaurací. Později se změnila v městskou zásobní zahradu.

Nynější Žižkov vznikl v neobyčejně krátké době. V prvních deseti letech, kdy začal stavební ruch, přibýlo nejméně 100 většinou dvoupatrových domů. Od té doby Žižkov rychle a utěšeně vzkvétal. Není pochyb, že v několika letech bude úplně zastavěn.

Do roku 1869 byl Žižkov beze jména. Říkávalo se tu prostě „na Vídeňské silnici“. Své jméno nedostal, tak jako Karlín, úředně a bez svolení obyvatelstva. Uvědomělé občanstvo samo si jméno své osady zvolilo. Dne 15. září 1869 podalo obecnímu Vinohradskému zastupitelstvu, kam mladá osada příslušela, žádost v tomto smyslu: aby osada, rozkládající se pod vrchem Žižkovem od viniče Proutkové podél silnice až k Bezovce, nazývala se Žižkovem. V té památné žádosti je řečeno doslova:

„Ta část vlastenecké půdy české, na které se rozkládá nejmladší ratolest královské obce, je s ohledem na dávné dějiny českého národa důležitou součástí. Zde u paty mohutného a velebného vrchu, z kterého v minulosti pohlížely na královskou Prahu pevné a pevnými pažemi chráněné sruby, zde bojovala v památný den 14. července r. 1420 malá vojska nepřemožitelného bojovníka kališnického s cizáky, kteří vtáhli do naší vlasti a usilovali s císařským vojskem dobytí Prahu. Bystré oko geniálního vojevůdce správně poznalo, že Vítkov, s ohledem na Prahu je nejdůležitějším strategickým místem. I my chceme, aby jméno válečného velíkána věčně žilo v prsou Čecha a prodchnuti touto myšlenkou usnesli jsme se na tom, aby vytčená část královské obce Vinohradské svým jménem oznamovala velkolepý děj, jehož svědkem byla půda naší obce.“

Zastupitelstvo obce Vinohradské uznalo uvedené důvody, žádost schválilo. Tak podle přání a vůle lidu obec obdržela jméno Žižkov.

*Povídání podle časopisu Čechy, kolem r. 1900
Jiřina Polanecká*

Přemysl Pitter a Žižkov

*Přemysl Pitter, nar. 21. 6. 1895
v Praze, zemřel 12. 2. 1976 v Curychu
(Švýcarsko), český náboženský myslitel,
sociální a charitativní pracovník, publi-
cista a spisovatel.*

Ráda bych dnes věnovala vzpomínku Přemyslu Pittrovi, významnému žižkovskému občanu, který se nejen trvale zapsal do srdcí zdejších obyvatel, ale který tolik

vykonal pro děti i dospělé v mezinárodním měřítku.

Žižkovským dětem postavil Milíčův dům pro sociální a humanitární pomoc pro sociálně slabé. Tam je shromažďoval a se svými spolupracovníky jim dával základy života, v němž vládne pravda, čistota a láska. V době nacistické okupace stával se Milíčův dům útočištěm mnoha pronásledovaných.

Po skončení války shromažďoval zubože-

né děti z koncentračních táborů. K tomu mu byly poskytnuty čtyři Ringhofferovy zámky u Prahy - Olešovice, Kamenice, Lojovice a Štřín. Za pomoci spolupracovnice Olgy Fierzové a dalších dobrovolných pracovníků byly děti ošetřovány, léčeny a přiváděny zpět do života. Taktó zachránil na 800 dětí různých národností. Jeho aktivita neměla ve světě obdoby. V roce 1995 bylo proto 100. výročí narození Přemysla Pittra vyhlášeno jako celosvětové kulturní výročí UNESCO.

V roce 1951 byl Pitter komunisty přinucen emigrovat do ciziny. Deset let působil spolu s Olgou Fierzovou za nepředstavitelných podmínek v uprchlickém táboře Valka u Norimberka, kde se staral o čtyři tisíce uprchlíků z různých zemí. Po zrušení tábora našel působiště ve Švýcarsku, kde opět pracoval mezi emigranty a navazoval meziná-

rodní styky svou literární a přednáškovou činností. Šířil tak slávu našich Velikánů ducha a poslání českého národa.

Každému, kdo potřeboval pomoc, ji dával bez výhrad. Zemřel 15. února 1976 ve švýcarském Curychu.

Za svou činnost křesťanské lásky a jako šířitel pokoje a míru byl v zahraničí oceněn mnoha vyznamenáními. U nás byl vyznamenán teprve po listopadu 1989 Řádem Tomáše Garigua Masaryka in memoriam. I dnes nám Přemysl Pitter ukazuje cestu a cíl, když k nám promlouvá slovy: „Učme se od Masaryka - mít program, věřit v Prozřetelnost, nebát se, myslet a pracovat.“

*Vzpomíná spolupracovnice
z Milíčova domu
Božena Holubová*

Česká vlajka se nikdy nesklání

Od vzniku naší státní vlajky v roce 1920, tehdy ještě československé, bylo zákonem stanoveno, že státní vlajka se nikdy před nikým a ničím nesklání, neboť je to hlavní symbol naší státní suverenity. Nesklání se před žádným diplomatem a ani před prezidentem naší republiky či před kterýmkoli představitelem jiného státu. Naopak oni se před ní uklánějí nebo smekají. Státní vlajku drží praporečník vždy a za každých okolností vzhůru. Je tomu tak i v případech, kdy je nesená v průvodu nebo ve vojenském útvaru. Nikdy se nemá nosit ani přes rameno, ale vždy kolmo vzhůru a volně vlající. Veřejnost by měla vědět, že pokud jí mívá státní vlajka, muži smekají pokrývku hlavy, uniformovaní salutují a ženy sklánějí hlavu. Vzdávají tak pozdrav symbolu státu.

Ke státní vlajce musíme mít naprostou úctu. Na žerď musí být připevněna vždy bílým polem nahoru. Státní vlajka se nikdy nesmí pokládat na zem. Pokud je poškozena, musí se spálit. Také vlajkonoši na stadionech by měli se státní vlajkou zacházet s úctou a pokud ji přepravují, tak jedinečně svinutou na žerdi. Při vyvěšování plošně na stěnu musí být okraj s modrým klínem nahoře a bílé pole vlevo, z pohledu pozorovatele vlajky. Pokud je vlajka v naší republice umístěna na stožárech mezi jinými státními vlajkami, tak se v případě sudého počtu umístí vždy na prvním místě vlevo z pohledu pozorovatele, v případě lichého počtu vždy uprostřed. To jsou základní zásady.

-JP- (Převzato z Národní osvobození č. 14/2000, L. Holý)

Franta Habán ze Žižkova

Fešák v cylindru s hůlkou nebyl jen tak ledakdo. Anarchista, bohém, bouřlivák par excellence, spisovatel, obchodník, řemeslník, vydavatel, filmový herec, kolportér. Ale také funebrák, a dokonce nájemný truchlící na pohřbech, kde nikdo z pozůstalých neměl důvod pro zesnulého zaplakat. Jmenoval se František Sauer. Pro jeho velký vzrůst mu říkali také Franta Habán ze Žižkova. Jako literát si zvolil pseudonym František Kysela.

V onom pražském hrdinském městě, pojmenovaném po Janu Žižkovi z Trocnova, se František narodil v roce 1882. Pocházel z rodičů prostých a nemajetných. Od malička nepokazil žádnou legraci ani lumpárnu. Proto musela při jeho výchově často zasahovat pádná otcovská ruka řemen od kalhot. V době, kdy skončila Františkovi povinná školní docházka a rozloučil se s klukovskými taženými na židovské pece, do okolí Kapslovny i na Žižkaperk, dal jej táta do učení. Chtěl z něho mít zámečníka. Tak tedy absolvoval Franta svá učednická léta v zámečnické dílně mistra Jana Kutílka v Růžové ulici čp. 4 a potom se vydal na dvouletý vandr po rakousko-uherské monarchii.

Po návratu do Prahy zůstal ještě chvíli u řemesla, ale pak s ním život točil všelijak. Než se strhla I. světová válka, byl Franta Sauer častým hostem v žižkovských hospodách, vždycky obklopen společností veselých přátel. Tak se také stal dobrým kamarádem Jaroslava Haška. K Sauerovým přátelům patřivali také spisovatel, cestovatel a bohém Z. M. Kuděj, Zdena Ančík, Karel Konrád, E. A. Longen, bratři Trojanové, Karel Stavinoha a Melíšek senior.

Sotva se přehnal litice první světové války, stalo se Sauerovo jméno v Praze populární. Právě v sedmý den po vyhlášení Československé republiky, dne 3. listopadu 1918, se z velké manifestace, konané na Bílé hoře, vracely davy Pražanů na Staroměstské náměstí. Tam připravil Franta Sauer s několika svými kamarády lidem podívanou, která pak vyvolala ostré kritiky, rozhořčení, polemiky, politické zátky a nepříjemnosti. Dnes je již dávno pozdě soudit, bylo-li to správné či nikoliv. Skácel totiž starý Mariánský sloup, stojící na Staroměstském náměstí. Domníval se, že je to monument připomínající třistaletou porobu pod jhem habsburků, jež je nutno po pádu monarchie odstranit. Zašel do obecního dvora na Žižkově, kde tenkrát vládl správce Hodan. Představil se mu jako delegát Národního výboru, pověřený delikátním úkolem, totiž odstranit z vůle tehdejších politiků Klofáče a Kramáře mariánské sousoší se sloupem na Staroměstském náměstí. Servilní správce Hodan, je muž Sauer naznačil, že mu to vynese povýšení ve službách nového státu, poslal te dy odpoledne 3. listopadu na Staroměstské náměstí hasičskou četou pod vedením Sauerova známého, Zedníčka.

Hasiči přijeli na místo vybaveni žebříkem a lany na stržení monumentu. Jejich přípravné práce pozoroval se souhlasným zájmem i rozhořčením dav přihlížejících. Někteří se směli, jiní nadávali. Jedna pobožná paní a také paní z Národního vý-

boru, kteří na náměstí přijeli v automobilu, se snažili dílo zkázy znemožnit. Po hrozbě, že sloup bude stržen právě do míst, která nechťejí opustit, utekla nábožná paní do Týnského chrámu modlit se za hasiče a hodnostáři s hlasitými nadávkami odjeli. Zatím se náměstí zaplnilo přichozícími z Bílé hory. Za zpěvu pěveckého spolku Žižkovák, který dirigoval kapelník Kudera, byl sloup Frantou Sauerem s pomocí hasičů skácen na zem, kde se roztrhl na několik kusů...

Mariánský monument byl postaven na Staroměstském náměstí v roce 1652. Byl vytesán z jednoho kusu kamene o hmotnosti 70t podle návrhu sochaře Jiřího Bendla. V očích Pražanů byl sloup neblahou připomínkou bělohorské tragédie z roku 1620, ve skutečnosti jej však postavili na náměstí jako díkůvzdání, že Praha byla uháje na proti švédskému vpádu a že skončila třicetiletá válka.

V prvních měsících republiky si Franta Sauer otevřel na Žižkově obchod s látkami. Za pultem se však zdržoval jen málo, a tak obchod vedla jeho sestra. Ve vinárně u Petříků se Sauer po létech opět setkal se starým kamarádem Haškem, jenž se právě vrátil ze sovětského Ruska. A znovu se vydávali na noční výpravy po Praze. V žižkovské hospodě U Pánka uzavřeli dohodu, že se Sauer stane vydavatelem nového Haškova literárního díla. Jeho název byl „Dobrý voják Švejk“. Protože Sauer na vydavatelskou činnost neměl dost peněz, našel si dva společníky, kterým namluvil, že odbyt románu bude tak úspěšný, že se z nich záhy stanou milionáři. Byli to klempíř Arnošt Sauer z Husovy třídy a malíř Václav Čermák z Košíř. František Sauer dal natisknout bombastické reklamní plakáty, vybízející veřejnost ku koupi Haškovy nové knihy, která počala vycházet v sešitech. Ty pak rozprodával se svými přáteli po hostincích. Záhy však přišly těžkosti. Pražští nakladatelé poukazovali na to, že Sauer nemá nakladatelskou koncesi a tudíž nemůže knihu vydat. Zatím Hašek potají přijal u nakladatele Svěceného 700 korun jako zálohu na svou ještě nenapsanou knihu a pod různými smyšlenými názvy prodal svého Švejka jako román na pokračování několika pražským novinám, kde si také pohotově vybral ne malé zálohy.

Druhý sešit Švejka v ohlášeném termínu nevyšel. Hašek byl totiž v té době tak říkajíc bez přístřeší, neboť ho bytná i s jeho družkou Šurou vykázala z bytu pro hlučnou noční extempore, která konával po návratech z veselých výprav. Tehdy právě nabídl Sauer žižkovském socialistickému důvěrníkovi Nerudovi, aby uspořádal schůzi nebydlících, pro kterou jako referenta zajistí Haška. Schůze se vydařila a Hašek navrh, aby se na Žižkově ustavila organizace pod názvem „Černá ruka“. Měla na Žižkově zabavovat prázdné byty, biografy, skladiště, obchody a dokonce i nevěstince, a nastěhovat do nich rodiny bez přístřeší. Vyhlédnuté prostory v domech přes protesty jejich majitelů členové „Černé ruky“ obsadili a hned do nich nastěhovali nové nájemníky. „Černá ruka“ měla své středisko v hostinci U Brabce a denně sem přicházelo mnoho lidí, kteří se dožadovali pomoci organizace. Mnozí paní domácí trpěli nuceně nájemníky ve svém domě, protože se obávali, aby se nezveřejnilo, jaký majetek si naketřasili za války.

Hašek sám nikdy pomoc organizace nepřijal a odmítal je s tím, že ti druzí jsou potřebnější. Nakonec se nastěhoval k Sauerovi, který měl na Haška dohlížet, aby psal pokračování Švejka a odolával pokušení zajít si na pivo. Psaní dalších kapitol pokračovalo jen pomalu a často odcházeli Hašek se Sauerem na okružní cestu po žižkovských hostincích, kde plativali útratu dosud vyššími sešity Švejka. Když pak konečně vyšel první díl knihy, přijala její kritika rozpačité i zle.

A byl to spisovatel Ivan Olbracht, který jako první napsal v Rudém právu o Haškově knize zasvěceně hodnotící článek, který vzbudil takovou pozornost, že o díle počaly příznivě psát i jiné noviny. Poté šla kniha doslova na dračku.

V roce 1920 byl Sauer spolu s Haškem iniciátorem největšího pražského divadelního představení v přírodě, inscenace „Bitvy na Vůtkově“, která skončila velkou legrací, ale také soudní dohrou. Svou nakladatelskou činností přišel Franta Sauer o svůj obchod. Živil se psaním do novin, vystoupil ve filmu, nějaký čas byl zřízencem pohřebního ústavu. Napsal dva romány. První vyšel v roce 1923 pod titulem „Franta Habán ze Žižkova“ a druhý, nazvaný „Pašeráci“, v roce 1929.

Před svou smrtí v roce 1947 bydlel František Sauer na rodném Žižkově, v Jeronýmově ulici čp. 3. Odešel ze života ve svých 65 letech. Jméno tohoto věčněho dítěte periferie, prozaika a jednoho z posledních z poválečné pražské bohémy, vstoupilo do dějin Žižkova i do historie literární.

Jakub Šedek

(vyšlo v čas. Praha č. 3/1982, nakl. Panorama, vyd. NV hl. m. Prahy)

Poznámka redakce: Příběh Franty Habána, jak jej ztvárnil Jakub Šedek, je jistě poplatný mentalitě a požadavkům komunistického režimu v době tuhé normalizace. Není je tedy nutné považovat za národního hrdinu, ale za figurku, které se díky nevázanosti občas dařilo narušit společenský řád.

Historie Mariánského sloupu

Po skončení Třicetileté války, kdy s potupou odtáhli Švédové a byl uzavřen mír, dal císař Ferdinand III. na památku těchto událostí postavit na Staroměstském náměstí sochu Neposkvrněné Panny Marie. Z nadací byl určen dům č. 134 na Malé straně. Dílo mistrovsky vytvořil sochař Jiří Bendl (také Bendel, Pendel) ve spolupráci s Janem Bendlem a Arnoštem Heidelbergem. Byla to první monumentální pražská plastika, která úspěšně uskutečňovala záměr barokního zušlechťení městského prostranství.

Z úcty k Panně Marii dal císař Ferdinand III. přenést popravní lešení, do té doby stojící na Staroměstském náměstí, na vltavský břeh poblíž Židovské ulice. K soše P. Marie pak chodila procesí a nejednou se jich zúčastnili i císařové Ferdinand III. (1637-1657) a Leopold I. 1657-1705).

Zdroj: Jakub Pavel, Dějiny umění v ČR

-JP-

Zprávy pro přátele Žižkova

Milí přátelé,

výbor KPŽ doporučuje pro vaši radost
z uměleckých zážitků
návštěvu 4. hudebního festivalu Prahy 3:

Nekonvenční žižkovský podzim 2000

ve dnech 20.9. – 17.11.

20 koncertů na dvaceti místech Žižkova a Vinohrad
- 20 krásných zážitků, na které nezapomenete!

Předprodej vstupenek i programů:

Praha 3, Tábořská 26 (Trafika T.T.T. proti hotelu Oišanka)

■ Čas běží, léta jdou a přibývají i členům výboru.

Najde se někdo, kdo „nedá zahynouti“ žižkovskému kulturnímu spolku Klub přátel Žižkova a pomůže v pokračování tradice činnosti, která už trvá přes všechny krize 31 let !?

Přihlaste se na schůzkách, nebo přímo v KPŽ, Sabinova 8, také na tel. 227 14 180.

Těšíme se na vás!

■ Vzpomínky odchází tak, jako odejde i člověk. Nechte nám svoje vzpomínky i lalcky napsané nebo vyprávěné. Naše Žižkovské listy je zachovají pro budoucnost a potěší ty, kteří si zavzpomínají s vámi.

Krásný podzim vám přeje

Výbor KPŽ

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova. ČÍSLO 7.
Sestavila Jiřina Polanecká. Redakčně upravila Ivana Jenišťová.
Grafická úprava Denisa Halašová. Pro vlastní potřebu vydal
v září 2000 KPŽ, Sabinova 8, 130 00 Praha 3, tel. 02/227 141 80

